

VABADUSSÕJA MONUMENT VIRU-JAAGUPIS

Vabadussõja lõppedes püstitati Viru-Jaagupi surnuaiale samast kihelkonnast pärit sõjaohvrite mälestussammas, mis avati ja õnnistati jaanipäeval 1923. aastal. Monumendi alaosa neljale küljele olid raiutud Vabadussõjas langenute 24, I maailmasõjas hukunute 80 ning punase terrori aegu tapetute 10 nime.

1940. aasta sügisel alanud hävituskampaaniast päästsid mälestussamba kohalikud elanikud Lembit Hiiemäe algatusel. Pimedal oktoobriööl demonteeriti sammas kolmeks osaks ja maeti Jüri Veskimäe hauaplatsile. Kui 1941. a. suvel punavõim Eestimaa pinnalt taandus, kaevati monument välja ja paigaldati endisele kohale, kus see püsis 1945. aasta 7. septembrini. Siis sõitsid õõpimeduses kohale veoautod sõduritega. Surnuaed piirati ümber, sammas purustati lõhkeainega.

Plahvatused kestsid hommikuni. Samba jäänused veeti laiali ja maeti. Kohalike elanike mälu järgi olid selle vandalismiakti eestvedajaiks Küti külanõukogu esimees Jüri Mäekivi ja miilits Ants Vomm.

Samba taastamistööd alustati 1988. aastal. Selleks moodustati Vinni külanõukogu juurde toimikond. Sponsor ja tööde tegelik korraldaja oli Vilde-nim. ühismajand. Praeguseks on sammas endisel kujul taastatud. Selle maksumus on ca 25 000 rubla.

Mälestusmärk avatakse ja pühitsetakse jaanipäeval, 24. juunil. Keil 11.30 peetakse Viru-Jaagupi kirikus pidulik jumalateenistus. Sealt minnakse surnuaiale, kus õpetaja Madis Oviir pühitseb taastatud mälestussamba. Esinevad Roela segakoor ja Rägavere pasunapoised. Kõneleb külaline Tallinnast.

Peep KÄRP